

AMERİKAN BASININDA OSMANLI DEVLETİ'NE SAVAŞ İLANI TARTIŞMALARI (1917-1918)

Fatih Gencer

Bitlis Eren Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü,
fatihgencer13@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-8632-4510>

Article Types / Makale Türü: Research Article / Araştırma Makalesi

Received / Makale Geliş Tarihi: 09 Ocak 2024 **Accepted / Kabul Tarihi:** 27 Mart 2024

DOI: 10.26791/sarkiat.1417029

Amerikan Basınında Osmanlı Devleti'ne Savaş İlanı Tartışmaları (1917-1918)

Öz

Birinci Dünya Savaşı yıllarında Osmanlı-ABD ilişkileri Amerikan basınında en çok tartışılan konular arasındaydı. İki devlet askerlerinin cephelerde doğrudan karşılaşmamış olmasına ve Osmanlı Devleti'nin ABD çıkarlarını tehdit etmemesine rağmen Türklere savaş ilan edilmesini savunan çok sayıda görüş gazete sayfalarında yer almıştı. Türk aleyhtarı propaganda faaliyetleri ve Osmanlı Devleti'ne savaş ilanı tartışmaları; *The Sun*, *The Evening Star*, *The New York Tribune*, *The New York Times*, *The Washinton Herald*, *The Washington Times* gibi dönemin etkili gazetelerinde sürekli ele alınmıştı. Bunun yanında tirajı düşük olan ve küçük yerleşim birimlerinde basılan; *The Norwich Bulletin*, *The Fargo Forum*, *The Chattanooga News* gibi gazeteler de Türklere karşı olumsuz haberlere yer vermişlerdir. Bunlar genellikle önemli gazetelerdeki haberleri bazen özetlemişler, bazen ise tamamını yayımlamışlardır. Bu gazetelerin konumuz açısından önemi orjinal haber yapma yapmamaları değil, Türk karşıtı propagandayı Amerika'nın ücra bölgelerine kadar ulaştırmalarıdır. Bu çalışmada Osmanlı Devleti'ne savaş ilanı meselesinin neden yıllarca ABD'nin gündemini işgal ettiği dönemin basını temel alınarak irdelenecektir. Ayrıca Amerikalı misyonerlerin ve Ermeni lobisinin bu tartışmalardaki tavırları ve bunların kamuoyunu nasıl yönlendirmeye çalıştıklarına da değinilecektir. Bunun yanında misyonerlerin ABD'nin dış politikasına yön verme çabaları ortaya konacak ve bu konuda ne derecede başarılı oldukları değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Birinci Dünya Savaşı, Osmanlı-ABD İlişkileri, Amerikan Kamuoyu, Misyonerler, Ermeni Lobisi.

Discussions on Declaration of War Against The Ottoman Empire in The American Press (1917-1918)

Abstract

During the First World War, the relations between the Ottoman Empire and the United States were among the most discussed topics in the American press. Although the armies of the two states did not directly fight with each other on the fronts, and the Ottoman Empire did not threaten the interests of the US, many opinions advocating declaring war on the Turks appeared on the pages of the newspapers. Anti-Turkish propaganda activities and debates on declaring war on the Ottoman Empire were constantly addressed in influential newspapers of the time such as *The Sun*, *The Evening Star*, *The New York Tribune*, *The New York Times*, *The Washington Herald*, *The Washington Times*. In addition, newspapers with low circulation and published in small settlements such as *The Norwich Bulletin*, *The Fargo Forum*, *The Chattanooga News* also covered negative news about the Turks. These newspapers generally summarized or sometimes published the entire news from major newspapers. The significance of these newspapers for our subject is not whether they produced original news, but rather their dissemination of anti-Turkish propaganda to remote areas of America. In this study, the issue of declaring war on the Ottoman Empire will be examined based on the press to understand why it occupied the agenda of the US for years. Additionally, the attitudes of the missionaries and the Armenian lobby in these debates, and how they tried to influence public opinion, will be evaluated. In addition, the efforts of missionaries to influence US foreign policy will be discussed.

Keywords: World War I, Ottoman-US Relations, American Public Opinion, Missionaries, Armenian Lobby.

GİRİŞ

Osmanlı-ABD ilişkileri 19. yüzyılın başlarından itibaren Amerikalıların Akdeniz havzasındaki Osmanlı topraklarına ticari amaçlarla yönelmesiyle başlamıştı (Özsoy, 1998, 114). ABD'nin Osmanlı İmparatorluğu'na yönelik dış politikası ise 1823 yılında ilan edilen Monroe Doktrini'ne göre şekillenmişti. Yani ABD, dünyadaki siyasi ve askeri mücadelelere müdahil olmayacak, dış dünyanın yani Avrupa devletlerinin Amerika işlerine karışmasına da müsaade etmeyecekti. Bununla birlikte ABD arzu ettiği devletlerle ticari ilişkiler kuracak, dünyanın neresinde olursa olsun ekonomik çıkarlarını koruyacaktı (Kissinger, 2000, 19).

Birinci Dünya Savaşı başlarına kadar, Chester Projesi (Can, 2006) bir tarafa bırakılırsa, ABD hükümetleri Osmanlı İmparatorluğu ile ilgili Avrupalı devletlerle siyasi ve ekonomik rekabete girişmemişti. Osmanlıların içişlerine de sadece vatandaşları olan misyonerlerin etkilendiği oranda müdahale etmişti (Stil, 1980, 114). Yani ABD'nin Osmanlı coğrafyasındaki önceliği vatandaşları olan misyonerlerdi. Bu durumu 1892'de dönemin dışişleri bakanı olan John Foster Osmanlı İmparatorluğu ile ilişkilerindeki en önemli unsurun misyonerler olduğunu belirterek ortaya koymuştu (Şafak, 2003, 19).

Bilindiği üzere misyonerler 19. yüzyılın başlarında Osmanlı İmparatorluğu'nun topraklarında faaliyete başlamışlar ve yüzyılın sonuna doğru tüm imparatorluk coğrafyasına kolejler, orta dereceli okullar, hastaneler ve dini kurumlar gibi kuruluşlarıyla yayılmışlardı. Faaliyetlerini ise Osmanlı tebaası olan Hristiyan unsurlar üzerinde yoğunlaştırmışlardı. Bundan dolayı Hristiyan azınlıklar ile ilgili problemlerin tamamında Osmanlılar aleyhinde bir tutum takınmışlardı. Mesela 1876 yılında meydana gelen Bulgar isyanı sırasında (Karakoç-Durak, 2020, 401-421) misyonerler, isyanın bastırılışını oldukça abartmışlar ve 15 bin civarında Bulgarın öldürüldüğünü duyurmuşlardı (Shaw-Shaw, 2000, 205). Amerika'nın etkili gazeteleri arasında yer alan New York Times olayları "Türk Barbarlıkları", "Bulgaristan'daki Mezalim", "Binlerce İnsan Vahşice Katledildi" başlıklarıyla haber yapmıştı (Erhan, 2001, 289).

Misyonerler diğer azınlıklara nazaran Ermenilerle daha yakından ilgilenmişler, Osmanlı Devleti'yle yaşadıkları sorunlarda onları savunmuşlar ve Ermenilerin iddialarını batı kamuoyuna aktarmışlardı. Bu nedenlerdir ki XIX. yüzyılın sonlarında Doğu Anadolu'nun muhtelif yerlerinde ortaya çıkan Ermeni isyanlarına misyonerler siyasi destek sağlamışlar, bu amaçla Türk karşıtı propaganda faaliyetlerini yürüterek Amerika'da "Korkunç Türk" imajının yerleşmesine sebep olmuşlardır (Malkasian, 1984, 350). Böylece "katliam" haberleriyle birlikte ABD'de Amerikan siyaseti üzerinde etkili olan bir Ermeni Lobisi oluşmuştu (Öğreten, 2022, 168).

Misyonerler, Ermenilerin sırf Hristiyan oldukları gerekçesiyle kılıçtan geçirildiklerini ileri sürerek kiliselerde Türkleri lanetlemiş, gazete ve dergilerde Türk aleyhtarı yazılar yazmış, birçok kitap ve broşür yayınlamışlardı (Selvi, 2003, 33). 1890'lı yıllarda meydana gelen Ermeni olayları sırasında, enformasyon ve finans sağlama merkezi, başında William W. Peet'in bulunduğu İstanbul'daki *Bible House* olmuştu (Kieser, 2005, 219-220). Kasım 1895'te Maraş ve Harput'ta çıkan olaylar sırasında, misyoner mülklerinin zarar görmesi üzerine misyonerler gazetelere, kiliselere, birtakım etkili kişilere ve hükümet görevlilerine başvurarak ABD'nin Osmanlı Devleti'ne baskı yapmasını sağlamışlardır. Böylece ABD hükümeti, *Marblehead* ve *San Fransisco* adlı iki kruvazörünü misyonerleri korumak amacıyla İskenderun limanına göndermiş (Bryson, 1980, 35) ve bu iki gemiye komuta eden Amiral Selfridge'e, gerekirse karaya asker çıkarma talimatı vermişti (Stil, 1980, 114-117).

ABD'nin I. Dünya Savaşı'na katılması, Almanya'nın 1915 yılından itibaren başlatmış olduğu denizaltı savaşının bir sonucuydu. Ayrıca Almanya'nın Meksika'yı ABD'ye karşı kullanmak istemesi de iki ülke ilişkilerinin bozulmasında etkili olmuştu. İngilizler iki hükümet arasındaki yazışmaların şifresini çözmüş ve ABD'yi durumdan haberdar etmişti. Böylece ABD'nin bir Avrupalı devletçe tehdit edildiği gerçeği ortaya çıkmış ve Monroe Doktrini'ne göre ABD 2 Nisan 1917'de Almanya'ya savaş ilan etmişti (Armaoğlu, 1986, 132-133). Başlangıçta ABD Almanya'nın müttefiklerine savaş ilan etmemişti. Ancak bu durum bu devletlerin savaşa sebep olacak hareketlerden kaçındıkları müddetçe geçerli olacaktı (*Harrisburg Telegraph*, 6 April 1917).

Amerika'da Türk Karşıtı Propaganda

Birinci Dünya Savaşı yıllarında Amerikan halkı ve yetkilileri 19. yüzyılın sonlarından itibaren yoğunlaşan ve Ermeni tehciriyle zirveye ulaşan Türk karşıtı propaganda sebebiyle Türklere önyargılı yaklaşmaktaydı. Türkler aleyhine yapılan kötü ve haksız propaganda bir Türk lobisinin oluşmasını engellediği için Amerika'da Türkleri destekleyen gazete bulunmamaktaydı (Öğreten, 2022, 199). Türk aleyhtarı propaganda ve Osmanlı Devleti'ne savaş ilanı tartışmaları doğal olarak dönemin en etkili propaganda aracı olan basın üzerinde yürütülmüştü. Genellikle büyük

eyaletlerin gazeteleri bu konuları sürekli gündeme getirmiş, uzak bölgelerde yayın hayatına devam eden tirajı düşük gazeteler ise *The Sun*, *The Evening Star*, *The New York Tribune*, *The New York Times*, *The Washington Times* gibi gazetelerin haberlerini iktibas ederek Türk aleyhtarı propagandanın ABD geneline yayılmasını sağlamışlardı. Savaş yıllarında gazeteler misyonerlerin çabalarıyla Ermenilerle daha yakından ilgilenmişler, Rumlar ve diğer azınlıklara daha az değinmişlerdi. Rum ve Pontus meselesi savaşın sonuna doğru ve Mondros Mütarekesi sonrasında gazetelerde daha çok yer bulmaya başlamıştı (Okur-Berk, 2021, 141-157).

Ermenilerin tehcir edilmesi sonrasında önde gelen misyonerlerden Cleveland H. Dodge, James Levi Barton, Charles R. Crane ve Samuel H. Dutton 16 Eylül 1915'te Ermenilere yardım toplamak amacıyla Ermeni Yardım Komitesi'ni kurmuşlardı. Komitenin başına James Levi Barton getirilmişti (Barton, 1930, 5). Daha sonra çeşitli misyoner kuruluşları bir araya gelip, Osmanlı belgelerinde Şark-ı Karib Muavenet Heyeti olarak adlandırılan, Yakın Doğu Yardım Komitesi (YDYK)'ni oluşturmuşlardı. Daha fazla yardım toplayabilmek için ise Türk karşıtı propaganda faaliyetlerine hız vermişlerdi (Gencer, 2006, 45-46).

Savaşın başlamasıyla İngilizler de Türk karşıtı propagandaya başlamışlar, Amerikalılara Ermeni tehcirini masum ve çalışkan Hristiyanların “dini taassup sebebiyle” Türkler tarafından öldürüldüğü şeklinde aksettirmişlerdi. Ayrıca “mutaassıp”, “kaba”, “kadın düşkünü” ve “başka milletleri idare etmek kabiliyetinden yoksun” olan Türklerin “zulüm” ile istila ettikleri her yeri harap ettiklerini ileri sürmüşlerdi (Erol, 1972, 22). Amerikan halkını bu iddiaların gerçekliğine inandırmak görevi Viscount Bryce'a düşmüştü (McCarty, 2001, 29). Bryce'ın Arnold Toynbee ile beraber Ermeni tehciri ile ilgili hazırladığı Mavi Kitap ya da Bryce Raporu olarak da bilinen “The Treatment of Armenians in the Ottoman Empire” adlı eser, ABD'de beklenen etkiyi uyandırarak İngiliz propagandasının zaferi sayılmıştı. Bundan dolayıdır ki *The Sun* gazetesi “Türklerin Katlettiği Ermeniler Hakkında Gerçekler” başlıklı haberle Bryce'ın sayesinde Türk hükümetinin Ermenileri yok ettiği gerçeğinin ortaya çıktığını duyurmuştu (*The Sun*, 26 September 1915).

Bryce'ın kitabının her aşamasında destek veren misyonerler Ermenilerle ilgili kendileri de çok sayıda eser kaleme almışlardı. Mesela YDYK başkanı Barton'un isteği üzerine William W. Rockwell 1916 yılında *The Deportation of Armenians* adlı kitabı hazırlamıştı (Grabill, 1964, 37-38). Yine benzer bir talep üzerine Bitlis'te misyonerlik faaliyetlerinde bulunmuş olan Grace A. Knapp, *Tragedy of Bitlis* adlı bir eser kaleme almıştı (ABCFM, ABC, 16. 9. 7. Eastern Turkey Mission, Vol. 25C, No. 275-276). Bununla yetinmeyen Barton, Anadolu'da bulunan bütün misyonerlerden yardım kampanyalarında etkili olabilecek raporlar istemişti (ABCFM, ABC 16. 9. 3. Western Turkey Mission, Vol. 43, No. 0636). Daha sonra bu raporlar misyonerlerin tehcire ait gözlemleri olduğu iddia edilen *Turkish Atrocities: Statements of American Missionaries on the Destruction of Christian in Ottoman Turkey* adlı kitapta bir araya getirilmişti (ABCFM, ABC, 16. 9. 7. Eastern Turkey Mission, Vol. 25C, No. 0273). Bunların yanı sıra misyonerler medyada yer alan “Türklerin Topukları Altında”, “Türkler Ermenilerin Kafataslarıyla Camilerini Yeniden İnşa Ediyorlar” (Moranian, 1994, 175), “Tarihin Tüm Korkuları, İşkenceleri ve Barbarlıkları Türklerin Savunmasız Ermenilere Uyguladığı Zulümler Listesinde Geride Kaldı” (*The Washington Herald*, 19 December 1915) gibi haber başlıklarıyla duyarlı bir kamuoyu oluşturmuşlardı. Yardım toplama işinin sürdürülebilir olması için gazetelere sürekli demeçler verilmesi gerekiyordu. Bu sebeple 1916 ve 1917 yıllarında “Sığır Gibi Sürülen Ermeniler Türkler Tarafından Öldürülüyor” (*The Grand Forks Daily Herald*, 4 October 1915), “Ermenilerin Göç Ettirilmesi Toplu Katliamdır” (*The Sun*, 4 October 1915), “Ermeniler Türkler Tarafından Baltalarla Öldürüldüler” (*The New York Times*, 30 September 1917) gibi çok sayıda haberlerle Osmanlı hükümetinin planlı bir şekilde Ermenileri yok ettiği kamuoyuna aksettirilmişti. Hayatta kalanların son derece zor durumda olduğuna dikkat çekmek için ise komite başkanı James L. Barton “Açlıktan Ölmek Üzere Olan Ermeniler Kendi Çocuklarını Yemektedir” gibi çarpıcı bir başlıkla basına demeç vermişti (*The Evening Times*, 18 August 1916; *Harrisburg Telegraph*, 18 August 1916). verilen demeçlerin tamamında güvenilir haber kaynaklarının bir yolcu, bir görgü tanığı, bir papaz veya Amerikan vatandaşı olmayan biri gibi muğlak ifadelerle geçiştirildiği görülmektedir. Bunun yanında yaşananları aktaran kişilerin olaylara bizzat şahit olmadığını, başkalarından duyulan bilgileri aktardığı gibi çelişkili ifadelerle de yer verilmişti (*The Grand Forks Daily Herald*, 4 October 1915; *The Evening Times*, 18 August 1916; *The Harrisburg Telegraph*, 18 August 1916). Misyonerler propaganda faaliyetlerinde oldukça başarılı olmuşlar ve Amerika'da Ermeni meselesine duyarlı bir kamuoyu oluşturmuşlardı. Bu sayede Amerikalılar YDYK'ye 116 milyon dolar bağışta bulunmuşlardı (Gencer, 2006, 53).

Bazen çok nadir de olsa gazetelerde Osmanlılar lehine yazıların çıktığı da olmuştu. Mesela Osmanlıların Hıristiyanlığa karşı kutsal savaş ilan ettiği, gayrimüslimlere kötü davrandığı, Filistin'deki Yahudiler için ABD'den gönderilen paralara el koyduğu gibi iddiaları Büyükelçi Henry Morgenthau görevinden ayrıldıktan kısa bir süre sonra yalanlamıştı. Ayrıca Türklerin iki Hıristiyan devletle birlikte Hıristiyanlığa savaş ilan ettiği iddiasının gülünç olduğunu belirtmiş, onların ABD'ye ve Filistin'deki Yahudilere yaklaşımının samimi ve dostane olduğunu ifade etmişti (*The*

New York Tribune, 22 March 1915). Ender olsa da Osmanlı yetkililerin ifadeleri gazetelere yansyordu. Mesela Dr. Nazım Bey'in Ermeni meselesiyle ilgili yapılan araştırmaların tarafsız olmadığı ve genellikle Türklere nefret eden Ermeni ve Rumlardan bilgi toplandığını belirttiği ifadesine *The Sun* gazetesi yer vermişti (*The Sun*, 22 December 1915).

Basında Osmanlı Devleti'ne Savaş İlanı Tartışmaları

Yoğun propaganda ister istemez Osmanlı Devleti'ne savaş ilanını gündeme getirmekteydi. Her geçen gün sayıları artan savaş taraftarları Avrupa'dan "Türk kanserinin" temizlenmesi ve "Türk zulmü" altındaki Hıristiyanların kurtarılması için savaş istiyorlardı (*The Abilene Weekly Reflector*, 10 April 1917). Onlara göre 1200'lü yıllardan bu yana devam eden Türk egemenliği insanlık açısından bir yıkımdı. Hâlihazırdaki Türk yönetimi medeniyet için bir "utanç" olan Abdülhamit'ten daha beter "ölümcül bir vebaydı". Dolayısıyla Türk egemenliği tamamen ortadan kaldırılmalıydı (*The New York Tribune*, 16 February 1917).

Bununla birlikte misyonerler, Osmanlı Devleti'ne savaş ilanını kendileri için büyük bir felaket olarak da değerlendirmekteydiler. Bu olasılık gerçekleşirse Türk hükümeti onların mülklerine el koyabilir, misyonerleri sınır dışı edebilir ve yardım faaliyetleri tamamen durabilirdi. Yani tarafsızlık halinin sürdürülmesini isteyen misyonerler, kendi propaganda başarılarının kurbanı olma tehlikesiyle karşı karşıyaydılar (Moranian, 1994, 249). Çünkü pek çok Amerikalı Osmanlılar ile savaşı dünyayı "korkunç Türk'ün" egemenliğinden kurtarmak için bir şans olarak görmekteydi. Kamuoyunu yakından takip eden Barton, savaş riskini ortadan kaldırmak için hem yetkililer nezdinde lobi faaliyetlerine başladı, hem de medyayı amaçları doğrultusunda kullandı. En önemli argümanı; savaş ilan edilirse Osmanlı topraklarında bulunan iki yüz misyonerin hayatının tehlikeye gireceği ve milyonlarca dolarlık yatırımlarının ve müesseselerinin Almanların eline geçeceğiydi (*New York Tribune*, 6 April 1917; *Albuquerque Morning Journal*, 30 August 1917). Türklerin imajını düzeltmek için ise yıllardır kötülediği Türklerin, Amerikalılara samimi davrandıkları ve her konuda yardımcı olduklarına vurgu yaptı (*The Bisbee Daily Review*, 6 February 1917; *Grand Forks Herald*, 16 February 1917; *The Fargo Forum*, 16 February 1917).

Misyonerler dönemin üst düzey yetkilileri ile yakın ilişkiler kurmuşlardı. Mesela Cleveland H. Dodge, Başkan Wilson'ın yakın dostlarından biriydi. Dodge, Wilson'ın Princeton'dan sınıf arkadaşıydı. Daha sonra üniversitenin yönetimini devralan Wilson okulda seçkinlerin etkisini azaltmayı ve okulu daha demokratik bir hale getirmeyi amaçladığında müteveli heyetinden ona destek olan tek kişi Dodge'du. Zengin aileler ve yoksul öğrenciler arasındaki mücadelede zengin biri olan Dodge'un bu desteği Wilson'ı çok etkilemişti. Dodge, Wilson'ın başkanlık seçim kampanyalarına da yüklü miktarda bağış yaparak her zaman arkadaşının yanında olduğunu göstermişti. Dodge'un kızı Robert Koleji müdür yardımcısı George H. Huntington'ın eşiydi ve bu okulda eğitimci olarak görev yapmaktaydı. Dodge kolejin müteveli heyeti başkanıydı. Sadece damadı ve kızı aracılığıyla değil başka kanallar yoluyla da Türkiye ile ilgili derinlemesine bilgi sahibiydi ve bu bilgisiyle Başkanı kolay bir şekilde yönlendirebiliyordu (*The New York Tribune*, 23 June 1918).

Almanya'nın müttefiklerine savaş ilan gündeme geldiğinde Wilson dostu Cleveland Dodge'u 6 Şubat 1917 tarihli bir mektubu ile bilgilendirdi. Yazısında; Türkiye'deki sevdikleri için endişeli olduğunu onları ve diğer Amerikalıları tehlikeye atmayacak şekilde Türkiye politikasını yönetebileceğini umduğunu belirtti. Görüldüğü üzere Wilson savaş ilan halinde Dodge'un çocukları ve Amerikalıların karşılaçacakları risklerle ilgili endişeliydi. Bu tutumu Osmanlı Devleti ile tarafsızlığın sürdürülmesi düşüncesini kesinlikle etkilemişti (Moranian, 1994, 271).

ABD savaşa dâhil olduğunda, Osmanlı Devleti ABD ile ilişkilerini sürdürmek istedi, fakat Almanya'nın baskıları sonucu, 20 Nisan 1917'de, bu devlet ile diplomatik ilişkilerini kesti (*The Semi-Weekly Tribune*, 28 September 1917). Bu tarihten sonra İsveç ABD'nin, İspanya ise Osmanlı Devleti'nin çıkarlarını gözetecekti (Şimşir, 1997, 277; *The Washington Herald*, 24 April 1917). Diplomatik ilişkilerin kesilmesinin ardından misyonerler kolejleri, okulları, hastaneleri ve 25 bine yakın öğrencileriyle faaliyetlerine devam ettiler (*The Washington Herald*, 24 April 1917; *The Sun*, 30 April 1917) ve aslına bakılacak olursa ABD'nin gayri resmi diplomatik temsilcileri haline geldiler. Bu durumun farkında olan Osmanlı hükümeti Amerikalı misyonerleri baskı altına almadı. Dâhiliye Nezareti 21 Nisan 1917'de tüm mülki amirlerden Amerikan vatandaşlarına karşı eskiden olduğu gibi hoş muamele edilmesi istedi (BOA, DH-ŞFR, 75/192-a; *The Sun*, 30 April 1917). Yine 1 Mayıs 1917'de ise ilişkilerin kesilmesinin savaş anlamına gelmediği, savaş sebep olabilecek davranışlardan kaçınılması gerektiği bildirildi (BOA, DH-ŞFR 75/192).

1917 Mayıs'ında Wilson yönetimi misyonerlerin de katkısıyla, Türkiye'nin İttifak Devletleri'nden ayrılması ve bu ülke ile ayrı bir barış yapılması ihtimali üzerinde duruyordu. Gelen bilgilere göre İstanbul'da ve iç bölgelerde kıtlık sebebiyle yüzbinlerce insan açlıktan ölmek üzereydi. Türkler Almanlara karşı her geçen gün daha da öfkelen-

mekteydiler. Kendi subayları ordudan adım adım uzaklaştırılmıştı, hatta hükümet bile bir Alman kolonisi haline gelmekten korkmaktaydı. ABD'li yetkililer Türklerin Almanlara isyan etme ihtimali olduğuna inanmaktaydılar. Hatta dışişleri yetkilileri Wilson'a Türklerin ayrı bir barış şartlarını müzakereye hazır olduklarını iletmışlerdi (Moranian, 1994, 265).

Bu esnada Almanya'ya savaş ilan edilmesiyle birlikte Osmanlı Devleti'ne de savaş ilan edilmesini isteyenler seslerini daha da yükselttiler. Savaş ilanını savunanların Ermeni meselesi dışındaki savları ise şunlardı;

- Türkiye sadece Hıristiyanları değil Yahudileri de bilinçli bir şekilde yok etmektedir (The Norwich Bulletin, May 10, 1917),
- Türkiye her bakımdan Almanya'nın bir kolonisidir ve ülkenin dış politikası tamamen Almanlar tarafından belirlenmektedir (The New York Tribune, 10 May 1917; Anchorage Weekly Times, 15 November 1917). Muhtemel bir Alman zaferi Türkiye'yi tamamen Almanya'nın sömürgesi haline getirecektir (The New York Times, 14 August 1917),
- Dünyayı demokrasi için daha güvenli hale getirmenin yolu Almanya'nın müttefiklerine savaş ilan etmektir (The Harrisburg Telegraph, 17 November 1917),
- Savaş ilan edilmediği müddetçe Berlin'e ABD ile ilgili bilgi akışının önüne geçilmesi mümkün değildir (The Evening Star, 5 September 1917; The Evening Times, 8 September 1917; The Evening Capital News, 13 November 1917),
- Savaş sonrasında düzenlenecek olan barış kongresinde ABD'nin elinin güçlenmesi için Almanya'nın müttefiklerine savaş ilan edilmelidir (The Eagle River Review, 30 November 1917).

Osmanlı Devleti'ne savaş ilan edilmesi meselesi 1917 Kasımı'nda yoğun bir şekilde gazetelerde tartışıldı. Amerikan kamuoyunun Türk hükümetine son derece önyargılı yaklaşması, Osmanlı Devleti ile barış halinin sürdürülmesini her geçen gün daha da zorlaştırmaktaydı (The Sunday Star, 11 November 1917). Bu sırada Alman ve Avusturyalıların İtalyanları büyük bir hezimete uğratması Almanya'nın müttefiklerine savaş ilanı hususundaki baskıları da artmıştı (The Evening Star, 3 November 1917). Senato Dış İlişkiler Komitesi Başkanı demokrat William Stone, Avusturya, Türkiye ve Bulgaristan'a savaş ilanının son derece normal olduğunu ve ülkesinin zaten Almanya'nın müttefikleriyle savaş halinde olduğunu belirtmişti (The Evening Times, 26 November 1917). Bu dönemde Theodore Roosevelt savaş ilanının en ateşli taraftarları arasındaydı. Roosevelt ABD'nin muğlak Türkiye politikasını ezeli rakibi Wilson'a saldırmak için de kullanmaktaydı (Moranian, 1994, 261). Ona göre ABD dünyayı demokrasi için daha güvenli hale getirme taahhüdünde bulunmuştu ve demokrasinin en büyük iki düşmanı Avusturya ve Türkiye'ydiler (The New York Times, 17 November 1917; The Arizona Republican, 17 November 1917; The Carroll County Democrat, 23 November 1917; The Evening Star, 17 November 1917). Roosevelt Ermeniler için kiliselerde dua etme ikiyüzlülüğünü bırakıp bir an evvel Türkiye'ye savaş ilan edilmesini istiyordu (The Washington Herald, 9 December 1917; The El Paso, 20 November 1917).

Bu sırada Barton'ın teşvikiyle Dodge, Osmanlı Devleti'yle tarafsızlığın sürdürülmesi hususunda Wilson'ı ikna etmeye çalıştı. 2 Aralık 1917'de başkana bir mektup yazdı. Mektubunda savaş halinin misyonerlik faaliyetlerine ciddi darbeler vuracağını, yardımlardan faydalanan yüzbinlerce insanın ve Amerikalıların hayatını tehlikeye atacağını belirtti. Wilson; Kongre'yi Almanya'nın bütün müttefiklerine savaş ilanından alıkoymaya çalışacağını belirterek, "bütün kalbimle umuyorum ki başarabilirim" diye Dodge'a cevap yazdı. Dodge, durumdan Barton'ı haberdar etti ve en çok korktuğum adam diye nitelendirdiği senatör Henry Cabot Lodge'a memleketinde güçlü bir baskı uygulanmasını ona tavsiye etti (Moranian, 1994, 271-273).

1917 Aralıkı'nda Başkan Wilson sadece Avusturya-Macaristan'a savaş ilan edilmesini istedi. Türkiye ve Bulgaristan'a savaş ilanının gereksiz olduğunu, bu iki devletin şu an ABD'nin hedefleri önünde bir engel teşkil etmediğini (The Washington Times, 5 December, 1917; The Americus Times, 4 December 1917; The Brownsville Herald, 4 December 1917; The Omaha Daily Bee, 5 December 1917; The Fargo Forum, 4 December 1917; The Oklahoma City Times, 4 December 1917; The Washington Herald, 5 December 1917), gerekirse bu iki ülkeye savaş ilanında tereddüt etmeyeceğini açıkladı (The Askov American, 6 December 1917; The Grand Forks Daily Herald, 4 December 1917). Bunun üzerine New York Times'a konuşan savaş taraftarı senatörler, Almanya'ya karşı daha sert bir savaşın yürütülmesi, müttefiklerle daha uyumlu hareket edilmesi ve casusluk faaliyetlerinin önüne geçilmesi için Türkiye ve Bulgaristan'a savaş ilan edilmesi düşüncesinde olduklarını açıklamışlardı (The New York Times, 4 December 1917). Neticede Almanya'nın üç müttefikine savaş ilan eden ortak bir karar Dış İlişkiler Komitesi'ne sevk edildi. Dış İlişkiler Komitesi başkanı William Stone, komitenin etkili bir diğer üyesi olan Michigan senatörü Smith Türkiye ve Bulgaristan'a savaş ilan etmekten yanaydı. Birçok senatörün düşüncesini Idaho Senatörü ve Dış İlişkiler Komitesi'nin

cumhuriyetçi üyesi Senatör Borah şu şekilde özetledi:

“Başkanın Avusturya’ya savaş ilanı düşüncesine tamamen katılıyorum. ABD bence Almanya’ya savaş ilan ettiği zaman onun müttefiklerine de savaş ilan etmeliydi. ... Bu devletlere savaş ilan edilmemesi için bir sebep göremiyorum. Türkler yüzyıllar önce Avrupa’dan kovulmalıydı. Kanun tanımayan Türklerin Avrupa ulusları ile hiçbir ortak yanı yoktur. Bölgenin en “korkunç” ve “katliamcı” ülkesi olan Türkiye Almanya’nın doğal müttefikidir. Bu ülke tamamen ortadan kaldırılmadıkça Avrupa’da gerçek anlamda bir barış söz konusu olamaz. ABD, savaşı demokrasi için ilan ettiğimiz ilkeler doğrultusunda yürütecekse Türkiye’yi savaş dışı bırakamaz” (*The New York Tribune*, 5 December 1917; *The Richmond Times*, 5 December 1917).

Komitenin en kıdemli cumhuriyetçi üyesi Massachusetts Senatörü Henry Cabot Lodge, Türkiye’ye savaş ilanını destekleyenlere öncülük etmekteydi (*The Evening Capital News*, 5 December 1917; *The Sun*, 5 December 1917). Lodge, Osmanlı İmparatorluğu’na karşı neredeyse ömür boyu süren bir düşmanlık beslemekteydi. 1897 gibi erken bir tarihte, Osmanlı İmparatorluğu’nun parçalandığını görece kadar uzun yaşama arzusunu dile getirmişti (Moranian, 1994, 261). Ona göre “baş belası bir musibet” olan Türk hükümetinin modern uygarlıkta yeri olmamalıydı. Savaşın sonuçlarından birinin de Türk İmparatorluğunun tamamen ortadan kalkması ve boğazların tüm uluslara açık olmasını umduğunu belirtti (*The Richmond Times*, 8 December 1917; *The Atlanta Semi-Weekly Journal*, 11 December 1917). Savaş taraftarları Türkiye ve Bulgaristan’ın askeri güç ve kaynaklarının Almanya tarafından savaşta kullanıldığına ve bu ülkelerin yenilgisinin zaten Almanya’nın yenilgisi olduğuna vurgu yapıyorlardı. Gazeteler Türkiye ve Bulgaristan’ın savaşa dâhil edilmesine karşı çıkan tek bir senatör dahi olmadığını sayfalarına taşımışlardı (*The New York Times*, 5 December 1917; *The Sun*, 7 December 1917).

Misyonerler anlaşıldığı kadarıyla Osmanlı Devleti’ne savaş ilan edilmemesi için bir taktik değişimine gitmişler, Ermenilerin başına gelenlerden daha çok Almanları sorumlu tutmaya başlamışlardı (*The Washington Herald*, 17 September 1917). Ayrıca dillendirdikleri bir diğer husus ise Türklerin Almanlardan nefret etmeye başladıkları ve her an için Osmanlı Devleti’nin ayrı bir barış için girişimde bulunabileceğiydi (*The Washington Times*, 13 December 1917; *The Alexandria Gazette*, 1 December 1917; *The Sun*, 1 December 1917). Misyonerlerden Dr. Willam E. Strong savaş taraftarlarının Türkiye’nin iç durumunu bilmedikleri için yanlış düşüncede olduklarını belirtti. Strong, Türkiye’ye savaş ilan edilmesinin sadece Almanya’nın çıkarlarına yarayacağını çünkü bu şekilde Türklerin ABD’ye olan sempatisinin tamamen yok olacağını belirtti. Ona göre Almanya’dan nefret eden ve gücü olsa ittifakı seve seve bozacak bir halka saldırmak tek kelime ile zalimlikti (*The New York Tribune*, 1 December 1917; *The Richmond Times*, 1 December 1917).

Gazeteler misyonerlerin en etkili ismi olan Barton’ın demeçlerine sayfalarında daha çok yer vermişlerdi. Barton, Türkiye’ye savaş ilanını savunan Senatör Lodge’a yazdığı mektubunu gazetelerle paylaşmıştı. Bu mektubunda; Türkiye’deki Müslümanlar ve gayrimüslimlerin Almanya ile ittifaktan memnun olmadıklarına değinilmişti. Ayrıca akli başında olan her Türk ülkelerinin bir Alman kolonisi haline gelmesinden endişeliydi ve bu sebeple ABD ile dost kalmak arzusundaydı. Barton’a göre savaş ilan edilirse Alman subaylar İstanbul, İzmir, Beyrut ve diğer tüm yerlerdeki Amerikan kuruluşlarına el koyacak, bunları askeri amaçlar için kullanacaklardı. Ayrıca Türkiye’deki gayrimüslim unsurların tamamının hayatları tehlikeye girecekti. Bu durumda savaş ilanından tek kazanç sağlayacak ülke Almanya olacaktı (*The New York Tribune*, 17 December 1917; *The Richmond Times*, 17 December 1917; *The Sun*, 17 December 1917; *The Evening Star*, 17 December 1917; *The Fargo Forum*, 18 December 1917; *The Sun*, 17 December 1917; *The New York Times*, 17 December 1917).

Başkan Wilson’ın Türkiye’yi savaş dışı bırakmasını akıllıca bulan, bu kararın muhakkak diplomatik sebepleri olduğuna dair yorum yapanlar ise Wilson’ın Türklere asla sempati duymadığını vurgulamışlardı. Bu minvaldeki haberlerde; vahşetinden dolayı nefret edilen, “zalim bir canavar” olan Türk’ten herkes gibi Başkan Wilson’ın da nefret ettiği belirtilmişti (*The Albuquerque Morning Journal*, 5 December 1917). Başka bir haberde ise hiçbir şey Amerikan halkını Türkiye’nin yeryüzünden sonsuza kadar silinmiş bir ulus olarak görmekten daha fazla mutlu edemeyeceğini, Wilson savaş ilan etmediyse bunun muhakkak makul sebepleri olduğu duyurulmuştu (*The Daily Star Mirror*, 7 December 1917).

Neticede savaş ilanı meselesi Dış İlişkiler Komitesi’nde görüşüldüğünde Komite Başkanı Flood’un çabalarıyla muhalefet yatıştırıldı. Flood şu hususlara dikkat çekmişti (*The New York Times*, 6 December 1917; *The New York Times*, 7 December 1917; *The Evening Star*, 6 December 1917, *The Washington Herald*, 7 December 1917; *The Bismarck Tribune*, 7 December 1917):

• Savaş ilanı halinde Türkiye’de bulunan Amerikalıların hayatı ve misyonerlerin milyonlarca dolar değerindeki kurumları ve yatırımları tehlikeye girecektir,

- Türk hükümeti Amerikan vatandaşlarına ve müesseselerine iyi davranmaktadır. Amerikalılara yönelik herhangi bir saldırı gerçekleşmemiştir,
- ABD'de bulunan Türk vatandaşlarının büyük kısmı Suriyeli Hıristiyan ve Ermenilerdir. Dolayısıyla bunların Türkiye için casusluk yapmaları mümkün değildir,
- Dışişlerinden alınan bilgilere göre Türkler ve Almanlar arasında ciddi sürtüşmeler olduğundan Türkiye ile ayrı bir barış antlaşması mümkündür. Savaş ilanı sadece Almanya'nın işine yarayacak ve bu durum Almanların Türkler üzerindeki nüfuzunu daha da güçlendirecekti.

Flood'un bu açıklamaları muhalefeti önemli ölçüde teskin etti. Ancak bu durum yetkililerin Osmanlılar ile ilgili önyargılarını kırdığı anlamına gelmiyordu. Mesela Dış İlişkiler Komitesi'nin Minnesota Temsilcisi Miller, savaş ilanı meselesinde Başkan Wilson'a destek verdiğini ancak Türklerin Almanlarla birlikte ölmelerini umduğunu dile getirdi (*The Daily Capital Journal*, 6 December 1917; *The Evening Public Ledger*, 6 December 1917; *The Washington Times*, 6 December 1917). Neticede ABD 7 Aralık 1917 tarihinde sadece Avusturya'ya savaş ilan etti (*The New York Times*, 8 December 1917). Flood'un gerekçeleri dikkate alındığında aslında kendisinin ve ABD hükümetinin misyonerlerin argümanları ile yetkilileri ikna ettikleri anlaşılmaktadır. Dolayısıyla savaş kararını engellenmesinde misyonerlerin çabalarının etkili olduğu rahatlıkla söylenebilir.

Hükümetin 7 Aralık'taki kararı tartışmaları sonlandırmadı, savaş ilanı meselesi ABD basınının gündemini meşgul etmeye devam etti. Özellikle Theodore Roosevelt, Henry Cabot Lodge ve William H. King gibi ABD'nin önde gelen isimleri ve birçok senatör, "demokrasi ve medeniyetin düşmanı" olan Türkiye'nin Avrupa'dan atılması, Hıristiyanlar, Yahudi ve Arapların özgürleştirilmeleri gerektiğini dillendirmeye devam ettiler (*The Evening Star*, 9 December 1917; *The Sun*, 9 December 1917, *The Washington Herald*, 9 December 1917; *The Bisbee Daily Review*, December 9, 1917). Bu kesim savaş ilan etmemekle sadece mazlumların yüzüstü bırakılmadığını, ABD'nin müttefiklerine de büyük haksızlık yaptığını ileri sürdü (*The Evening Star*, 8 December 1917; *The Oklahoma City Times*, 7 December 1917).

Bu süreçte ABD'deki Ermeniler Ermeni Ulusal Birliği adlı bir kuruluş vasıtasıyla savaş ilanı için lobi faaliyetlerini sürdürmekteydiler (Aftandilian, 1981, s.22). Hatta savaş ilanını desteklemek amacıyla Osmanlı Devletine karşı gönüllü olarak savaşıacaklarını duyurdular (*The Telegraph Courier*, 26 April 1917). Eski bir Osmanlı yetkilisi olan Vahan Kardaşyan'ın "Türk Gitmeli" başlıklı makalesi Osmanlılara duyulan kını yansıtması açısından dikkate değerdir. Savaşın tek sebebinin Türkler olduğu ileri sürülen makalede Türk tarihinin katliam, yağma ve ölümden başka bir şey olmadığı ileri sürülmüştü. Gelişmeyi engellemekle kalmayan Türklerin başkalarının inşa ettiği medeniyetleri de yok ettiği iddia edilmişti. Kardaşyan'a göre Asyalı bir istilacı olan Türklerin tek zevki öldürmektir. Üretkenlik ve medeniyetten nefret ettikleri için Avrupalı Hıristiyan Ermenileri yok etmişlerdi. Bunlardan dolayı savaş sonrası yapılması gereken en önemli iş Türk yönetimini tamamen ortadan kaldırmaktır (*The New York Tribune*, 1 December 1, 1916).

Dönemin gazetelerinde Osmanlı Devleti'ne savaş ilanını tamamen ABD'nin çıkarları açısından ele alan haberlere de yer verildiği olmuştur. Bu gibi haberlerde; ABD'nin Avrupalıların meselelerine özellikle de Türkiye ve Bulgaristan'ın toprak meselelerine girmemesi daha akıllıca olduğu belirtilmişti (*Albuquerque Morning Journal*, 8 December 1917). Ayrıca savaş ilanını savunanlar, uluslararası vaziyetin gerçeklerine gözünü kapatıp meseleyi tamamen duygusal olarak ele aldıkları için eleştirilmişlerdi. Çünkü savaş ilanı Türkiye'yi uzlaşmaz hale getirecek ve haliyle Almanların Fransa ile savaşında Türklerin askeri destek vermesine yol açabilecekti. Eleştirilerden bir diğeri ise Avusturya ve Osmanlı Devleti'nin durumunun çok farklı olmasıydı. Avusturya'ya savaş ilanı İtalya'ya güçlü bir moral destek sunmuştu. Türkiye'ye savaş ilanı ile umutları canlanacak bir müttefik devlet yoktu (*The Bronsville Herald*, 19 December 1917). Dolayısıyla ABD'nin şu an Türkiye'ye savaş ilanı makul bir hareket olamazdı. Türkiye ile ilişkilerin tamamen koparılmasının sadece Almanya'nın çıkarlarına hizmet edeceğinden savaş ilanı için siyasi, askeri, ekonomik ve stratejik hiçbir gerekçe yoktu (*The New York Times*, 17 December 1917).

Barton 1917 yılı sonlarında Kudüs'ün düşmesini Osmanlılar için büyük bir kayıp olarak değerlendirmişti. Moralleri çöken Türklerin Almanya ile her an ipleri koparabileceği için Türkiye'den erken bir barış teklifi gelebileceği yönünde açıklama yapmıştı (*The Evening Star*, 29 January 1918). Bu sebeple Almanya'nın konumunu güçlendirecek savaş ilanı gibi gelişmelere fırsat verilmemesi gerektiğinin üzerinde önemle duruyordu (*The Washington Herald*, 15 March 1918; *The Daily Capital Journal*, 14 March, 1918). Bu sırada ABD'de İngiliz hükümetinin Filistin'de bir Yahudi yurdu kurulması fikrini desteklenmekteydi (*The Omaha Daily Bee*, 13 January 1918).

Roosevelt bu kez argümanlarının arasına Yahudi yurdu fikrini de katarak Türkiye'ye savaş ilanını tekrar dillendirdi. Ona göre ABD hükümeti Türkiye'ye savaş açmayarak Ermenilere, Suriyeli Hıristiyanlara ve Filistin Yahudilerine karşı vazifesini ihmal etmiş, onları yüzüstü bırakmıştı (*The New York Tribune*, 20 March 1918; *The Arizona Repub-*

lican, 29 March 1918; *The Washinton Times*, 20 March 1918).

Ermeniler de aralıksız kamuoyunu etkilemeye çalışmaktaydılar. Ancak önlerindeki en büyük engel, en önemli destekçileri olan misyonerlerdi. Bu sebeple onları Türklere sempati duymakla suçlamakta, Türkiye ile ilgili insanları yanlış bilgilendirmekle itham etmekteydiler. Misyonerlerin savaş ilan edilmesinin bütün Ermenilerin katledilmesine, misyoner kurumlarının yok edilmesine ve yardım faaliyetlerinin engellenmesine yol açabilir düşüncesinin yanlış olduğunu savunuyorlardı. Misyonerleri kast ederek bir takım içi boş entelektüellerin Türkiye'nin geleceği ile ilgili beyhude hayaller peşinde olduklarını belirtmekteydiler. Onlara göre sınırları, kanunları değişse de Türkün düşünce ve tavırları hep aynı kalacağından Türkiye gibi "katil" bir devlet asla reform edilemezdi (*The Sun*, 18 March 1918).

1918 Nisanı'nda ABD'de Türkiye ve Bulgaristan'a savaş ilanı meselesi yeniden en çok tartışılan mevzular arasına girdi. *Sunday Star*'a göre halk savaştan yana olsa da yine de bu konuda en doğru kararı Başkan Wilson'ın vereceğine inanmaktaydı (*The Sunday Star*, 7 April 1918). Dolayısıyla Wilson'ın misyonerlerin katkısıyla kamuoyu desteğini arkasında hissettiği söylenebilir. Ancak savaş taraftarlarından bu kez Utah Senatörü King Türkiye ve Bulgaristan'a savaş ilanı teklifini Dış İlişkiler Komitesi'ne sundu. Amerikan Savunma Derneği başkanı Richard M. Hurdt, Wilson'a savaş ilanı çağrısında bulundu. Ona göre Almanya ile savaşta müttefikleriyle barışta olma saçmalığını sürdürerek düşmana avantajlar sağlanmaktaydı (*The New York Tribune*, 13 April 1918; *The Washington Herald*, 3 April 1918; *The Washinton Times*, 2 April 1918). Connecticut Senatörü Brandegee, Dış İlişkiler Komitesi'ni King'in teklifini erken değerlendirmeye davet etti. 23 Nisan'da konu ile ilgili hararetli tartışmalar yaşandı. Idaho senatörü Borah Türkiye'ye ve Bulgaristan'a savaş ilanını desteklediğini belirtti. Brandegee, Bulgar birlikleri Fransa'da askerlerimize karşı savaşırken ve Türkler Ermenileri katlederken, bu ülkelere savaş ilan edilmemiş olmasını hakaret olarak nitelendirdi. Cumhuriyetçi eski Dışişleri Bakanı Pennsylvania Senatörü Knox, Başkan Wilson'dan ABD'nin neden Türkiye'ye savaş ilan etmediğine dair gerekçelerini açıklamasını istedi. Amerikalıların neden Türkiye ve Bulgaristan ile savaşmadığını bilmeye hakları olduğunu dile getirdi (*The Evening Star*, 23 April 1918; *The Evening Journal*, 23 April 1918; *The Evening Public Ledger*, 25 April 1918; *The Harrisburg Telegraph*, 23 April 1918; *The Sun*, 25 April 1918; *The New York Tribune*, 24 April 1918; *The Washington Times*, 23 April 1918; *The Washington Herald*, 24 April 1918).

Başkan Wilson, Senatör King ile yüz yüze görüşüp Almanya'nın müttefiklerine neden savaş ilan etmediğini ona izah etti. King görüşmelerin detayı hakkında bilgi vermedi ama savaş önergesi konusunda ısrarcı olmayacağını belirtti. King'in fikir değişikliğinin sebebi Türkiye'nin Almanya'nın safından çekilme ihtimali ve bu ülkedeki Amerikan vatandaşlarının güvenliği olduğu gazetelere yansımıştı. Böylece Türkiye'ye savaş ilan etme teşebbüsü yine başarısız oldu (*The New York Times*, 24 April 1918; *The Washington Herald*, 24 April 1918; *The New York Tribune*, 25 April 1918; *The Evening Star*, 25 April 1918; *The Evening Times*, 24 April 1918; *The Abilene Weekly Reflector*, 25 April 1918; *The New York Times*, 26 April 1918).

Amerikan basınında sonu gelmeyen tartışmaları *Daily Star Mirror* gazetesi "Savaşmak ya da Savaşmamak" başlığıyla ele almıştı. Gazete iki devlete savaş ilan edilmesi halinde yeni açılacak cephelerle rahatlayan Almanya'nın ABD ordularının karşısına çok daha fazla askeri cepheye sürebileceğine dikkat çekmişti. Bunun yanında Türkiye ve Bulgaristan'ın Almanlardan kopmaya başladığını çünkü bu devletlerin muzaffer bir Almanya'nın sadece kolonisi olacaklarını anladıklarını ileri sürmüştü. Bu durumda savaş ilan edilmeyerek bu iki devletle müzakerelerin yürütülmesi en akıllıca yoldu (*The Daily Star Mirror*, 24 April 1918). Hükümetin kararını destekleyen bir diğer argüman ise Balkanlara Amerikan askerinin sevk edilmesinin taktik bir avantaj sağlayamayacağı yönündeydi. Ayrıca savaş ilan etmeyerek Türk askerinin batı cephesine gönderilmesinin önüne geçilir ve böylece bu devlette yaşayan Amerikalıların zarar görmesi de engellenirdi (*The Chattanooga News*, 30 April 1918).

Bulgaristan ve Türkiye'de cephe açmanın ABD'nin müttefiklerini rahatlatacağı yönünde fikirler de mevcuttu (*The Grand Forks Herald*, 8 April 1918). Bu sayede ABD müttefiklerine karşı sorumluluklarını yerine getirmiş olacak ve yaşanacak kayıplardan sorumlu tutulmayacaktı (*The New York Tribune*, 28 April 1918). "Müttefiklerimizin Düşmanlarıyla Neden Sahte Dostluklar Sürdürelim" başlıklı haberde Türkiye ve Bulgaristan'ın Almanya'dan ayrılma ihtimalinin olmadığı, bu ülkelerin Almanya'nın zaferiyle topraklarını genişletmeyi umdukları ileri sürülmüştü. Haberde insanların bu iki devlet ile yürütülen siyasetten memnun olmadıkları ve bu duruma neden daha fazla katlanmaları gerektiğini kesin olarak öğrenmek istedikleri vurgulanmıştı (*El Paso*, 30 May, 1918). Tartışmalara her zaman dâhil olan ve hükümetin politikasından memnun olmayan Roosevelt ise Almanya'nın askeri gücünün bir parçası olan bu iki devlete vakit kaybetmeksizin savaş ilan edilmesi gerektiğini dillendirmişti (*New York Tribune*, 14 May 1918).

Misyonerler bu esnada Türklerin taraftarı olmakla suçlanmışlardı. Aynı zamanda "Türklerle ne işimiz olabilir" eleştirisine maruz kalmışlardı. Bu ithamlara cevap veren Arthur C. Ryan, dünya savaşının ve birçok savaşın doğrudan

veya dolaylı nedeninin Türkiye ve İslamiyet olduğunu dile getirdi. Ona göre Türkiye ve Müslümanları rahat bırakmaya cesaret edilemeyeceğinin artık anlaşılması gerekiyordu. Batı dünyası kendi güvenliği için, Hıristiyan medeniyetinin etkilemediği tek bir nokta dahi bırakmamalıydı. Türkiye'ye yönelik ilgilerinin sebeplerini ve faaliyetlerinin amacını bu minvalde açıklamıştı (*The Baraboo Weekly News*, 13 June 1918).

Nisan 1917'de Türk-Amerikan ilişkilerinin kesilmesinden beri Osmanlı Devleti'ne savaş ilanı için birçok kez girişimde bulunulmuştu. Ancak 8 Haziran 1918'de Osmanlı birlikleri Tebriz'e girince (Budak, 2001, 608) şehirdeki Amerikan konsolosluğuna ve misyoner hastanesine Türk kuvvetlerinin saldırdığı haberleri bir anda yayıldı. Her ne kadar Tebriz Konsolosu Gordon Paddock Türk kuvvetleri ulaşmadan Amerikalıların şehri terk ettiğini 29 Mayıs'ta bildirmiş olsa da savaş ihtimali hiç olmadığı kadar güçlendi (*The Richmond Times*, 20 June 1918; *The Birmingham Age-Herald*, 20 June 1918; *The Albuquerque Morning Journal*, 20 June 1918). "Türkler Tebriz'deki Amerikan Hastanesine Saldırdılar" başlıklı haberde Türk ordusunun eyleminin her an savaş ilanı ile sonuçlanabileceğine değiniliyordu (*The Washington Herald*, 20 June 1918); *The Washington Times*, 19 June 1918; *The Evening Public Ledger*, 19 June 1918).

New York Tribune gazetesi Amerikalıların can ve mallarının korunması için yürütülen barış politikasının işe yaramadığını ve artık misyonerlerin barışçıl planlarına karşı çıkılması gerektiğini duyurmuştu (*The New York Tribune*, 18 June 1918). Aynı gazete ülkedeki çok sayıda gazetenin Tebriz olayı ile ilgili yorumlarını 18 Haziran tarihli sayısında ele aldı. Buna göre ülkenin hemen her köşesinde artık savaşalım sesleri yükselmekte ve insanlar hükümetin politikasını beğenmemektedir. Kanada basını bile "Korkunç Türk" ile olan göstermelik dostluğa son vermenin zamanı geldiği belirtmekteydi. Tebriz olayı ABD Türkiye'ye savaş ilan etmediği müddetçe misyoner mülklerinin ve Hıristiyanların güvende olduğu tezini çürütmüştü. Türkler savaşa dâhil olmayan tarafsız İran topraklarında bile misyoner mülklerine saygı göstermemişlerdi. Bu durum ABD'nin Türkiye'ye yönelik cana yakın, sevimli politikasının işe yaramadığını göstermekteydi. Ayrıca bu olay "deli" kayzerin müttefiki Türkiye'nin yapıcı barış politikasıyla yasal ve insani sınırlar içerisinde tutulabilecek bir ülke olmadığını ispatlamaktaydı. Bundan dolayı insanlığın yararı için bu ülkenin Avrupa'dan atılması ve haritadan silinmesi gerekiyordu. Bu durum gerçekleşmezse savaşın sunduğu fırsatlar heba edilmiş olacaktır (*The New York Tribune*, 30 June 1918).

ABD'nin Osmanlı Devleti'ne olan ilgisinin ana unsuru yıllardır misyoner faaliyetleriydi. Haliyle yetkililer Osmanlı coğrafyasında yaşamış misyonerlerin bu ülke ile ilgili görüşlerini önemsemişlerdi. Öyle ki ABD'nin Türkiye'ye savaş ilanını Dodge gibi kişilerin engellediğine inanılmaktaydı (*The Chattanooga News*, 12 June 1918). Özellikle savaş yıllarında Barton Türkiye'yi en iyi bilen kişiler arasında gösterilmekteydi. Boston'daki ofisine sürekli bölge ile ilgili bilgi ve raporlar gelmekteydi. İlişkiler kesildikten sonra hükümetin Osmanlı Devleti'yle iletişimi kesilince misyonerler aynı zamanda birer diplomatik temsilciye dönüşmüşlerdi. Bu sayede Türk-Amerikan ilişkileri gayri resmi yollardan devam etti. Bundan dolayı Türk yetkililer misyonerlere nazik ve dostane davrandılar (*The New York Tribune*, 23 June 1918). Ancak misyonerler Türklere yönelik öyle bir nefret duygusu oluşturmuşlardı ki Barton bile bu duruma dikkat çekmiş ve bu duygunun ABD'yi kolayca savaşa sürükleyecek kadar güçlü olduğunu belirtmişti (Moranian, 1994, 249-250).

Tebriz olayı sonrasında misyonerlerin dar görüşlü ve duygusal yaklaşımlarının ABD'yi yanlış yönlendirdiği görüşü sürekli dillendirilmişti. Vahan Kardaşyan Türkiye'deki bütün misyoner mülklerinin değeri ABD'nin bir günlük savaş masrafının yarısından az olduğu için bunlara gereğinden fazla önem verildiği görüşündeydi. Ona göre İttifak Devletleri'nin en zayıfı olan Türkiye'ye savaş ilan edilmesi halinde Almanya çok kolay bir şekilde izole edilebilirdi. Kardaşyan özgür oldukları ve bir devlete sahip oldukları müddetçe Türklerin asla değiştirilemeyeceğini ileri sürmüştü. Bununla birlikte Türkler İslam'ın lideri oldukları sürece iki tek tanrılı dinin mensupları düşmanlık engelini aşamayacaktı. Kardaşyan hem dini hem de siyasi sebeplerin ABD'nin Türkiye'ye savaş ilanını mecburi kıldığı görüşündeydi (*The New York Times*, 23 June 1918).

"Türkiye'ye Savaş İlanı Hususunda Amerikan Çıkmazı" başlıklı haberde misyonerlere çok sert eleştiriler yapıldı. Yıllardır misyonerlerin Türklere demediklerini bırakmadıklarına, batılı hükümetleri Türkiye gibi bir devletin yaşamasına izin vermekle suçladıklarına vurgu yapıldıktan sonra onlar istemediği için ABD'nin Türkiye'ye savaş ilan etmediğine değinilmişti. Misyoner karşıtlarına göre Başkan Wilson'ı savaş ilan etmekten alı koyan ve üç kişiden oluşan gayri resmi bir danışma kurulu vardı. İstanbul eski büyükelçisi Elkus ve Barton bu kişiler arasındaydı. Üçüncüsü belki de içlerinden en etkili New York'lu bir iş adamı ve başkanın yakın arkadaşı olan Cleveland H. Dodge'du. Dodge 1915 yılından beri Başkana misyonerlerin savaş bölgesindeki fedakârlıklarını, kendi hayatlarını riske atarak bölgeden ayrılmadıklarını, yardımlar sayesinde yüzbinlerce insanın hayata tutunduğu anlatmaktaydı. Bunun yanında Dodge'un Başkan'a Batı cephesine önem verilmesi gerektiği ve Türkiye'ye ilan edilecek bir savaşın kâğıt üzerinde kalmaktan öteye geçemeyeceği telkininde bulunduğu ileri sürülmüştü. Dolayısıyla Dodge'un telkinleriyle Başkan'ın

anlamsız bir savaş ilanı için çok sayıda Amerikan vatandaşının, yüzbinlerce insanın hayatını tehlikeye atmanın manası olmadığına kanaat getirdiğine inanılıyordu. Gazete Tebriz olayından sonra bile bu kişilerin başkanı etkilemeyi başardığına vurgu yapmış, sivillerin ABD'nin dış politikasına bu denli yön verdikleri başka bir dönem olmadığını ileri sürmüştü (*The New York Tribune*, 23 June 1918).

Misyonerlere yönelik eleştiri dozlarının artması üzerine James L. Barton Tebriz'deki Amerikan konsolosluğu ve hastanesinin Türkler tarafından yağmalandığının bir varsayımdan ibaret olduğu ve henüz kanıtlanmadığını belirtti. Barton hükümetin bu konuda emin olmadan harekete geçmeyeceğini düşündüğünü ifade etti (*The New York Tribune*, 21 June 1918; *The Evening Star*, 20 June 1918). Misyonerler savaşta en önemli ve en sağlam tutulması gereken bölgenin batı cephesi olduğunu düşünüyorlardı. Başta Fransa, Almanya ve Türkiye olmak üzere bütün savaşan devletlerin kaderi bu cephedeki gelişmelere bağlıydı. Bu cephede elde edilecek bir zafer ABD ve müttefiklerine karşı başka bölgelerdeki direnişlerin çökmesiyle sonuçlanacaktı (*The New York Tribune*, 23 June 1918). Cleveland Dodge ise yaptığı açıklamada her an savaş ilan edebiliriz tehdidiyle Türklerin kontrol edilebileceğine inandığını belirtti (*The New York Tribune*, 29 June 1918). Türkiye'ye Amerikan askeri sevk edilmesinin mümkün olmadığını düşünen Dodge, savaş ilanı halinde bu durumun ABD'nin çıkarlarını olumsuz etkileyeceğini savundu (*The New York Times*, 29 June 1918).

Barton, *New York Times* gazetesinde Kardeşyan'ın eleştirilerine de cevap vermişti. Kardeşyan'ın sadece misyoner mülklerinin korunması için savaş ilan edilmediği görüşüne karşı çıktı ve meselenin duygusallıkla, önyargılarla veya kör tutkularla ele alınamayacak kadar ciddi olduğunu belirtti. Sorumluluk sahibi herkesin gerçekleri görüp, olasılıkları değerlendirerek konuya yaklaşması gerektiğini belirtti. Ona göre savaş ilanı, Türkiye'nin yıkılmasına, Almanya'nın bölgeden çıkarılmasına ve bölgedeki Hıristiyanların güvenliği sağlanmasına yol açacak olsaydı bütün misyonerler savaş ilanı için yaygara koparırlardı. Meseleye gerçekçi bir şekilde yaklaşıldığında ABD'nin Türkiye'ye savaş ilan etmesi Almanya dışında başka hiçbir devlete fayda sağlamayacağı görülecekti (*The New York Times*, 29 June 1918).

ABD'li yetkililer Tebriz olayı ile ilgili Türk hükümetinden doğrudan bilgi isteyemediği için İspanyol ve İsveç hükümetine başvurdu (*The Washington Times*, 20 June 1918; *The New York Tribune*, 21 June 1918; *The Americus Times-Recorder*, 20 June 1918). Ancak bu devletler Türk dışişlerinin bilgi vermeyi geciktirmesi sebebiyle kendilerinden istenileni yapamadı (*The Richmond Times*, 26 June 1918; *The Washington Herald*, 26 June, 1918; *The New York Tribune*, 26 June 1918). Olayla ilgili ilk edinilen bilgiler Tahran'da bulunan ABD'li yetkili Caldwell'den geldi. Ancak Caldwell'in bu olayla ilgili bizzat bilgisi yoktu, sadece doğrulama imkânı olmayan bir raporu aktarmıştı. Ancak sonradan gelecek bilgilerin Tebriz olayının gereğinden fazla abartılmış olduğunu ortaya koyabileceği düşüncesi hâkimdi. Bu sebeple hükümet Türkiye'yi düşman ülkeler arasına katmak konusunda aceleci davranmadı (*The Evening Star*, 20 June 1918; *The Harrisburg Telegraph*, 20 June 1918; *The Oklahoma City Times*, 20 June 1918; *The New Britain Herald*, June 20, 1918; *The Richmond Times*, 21 June 1918; *The Bismarck Tribune*, 20 June 1918; *The Bridgeport Times*, 20 June 1918; *The Washington Times*, 11 June 1918).

Tebriz olayı sonrasında Pennsylvania Temsilcisi Kelly Türkiye ve Bulgaristan'a savaş ilan önerisini meclise sundu. Kelly iki devletin askeri güçlerinin ABD hükümetine ve halkına karşı savaş eylemleri gerçekleştirdiğine inanıyordu (*The New York Tribune*, 21 June 1918; *Anchorage Weekly Times*, 27 June 1918; *The Eagle River Review*, 28 June 1918). Utah Senatörü King de Türkiye ve Bulgaristan'a derhal savaş ilanı çağrısında bulundu (*The Carson City Daily Appeal*, 25 July 1918). Bu sırada Amerikan Savunma Derneği'nin başkanı Charles Stewart Davison Başkan Wilson'a çağrıda bulunup Türkiye ve Bulgaristan'a derhal savaş ilan edilmesini istedi. Ona göre; Türkiye Amerikan bayrağını umursamadan Amerikan vatandaşlarının mülklerine saldırmış ve konu ile ilgili tatmin edici bir açıklama dahi yapmamıştı (*The New York Tribune*, 22 July 1918; *The Alexandria Gazette*, 10 August 1918; *The Americus Times*, 13 August 1918; *The Sun*, 22 July 1918; *The Washington Herald*, 22 July 1918).

Osmanlı yöneticileri İsveç aracılığıyla ABD hükümetine şu ana kadar Tebriz olayı ile ilgili iddiaların doğrulanmadığını, soruşturmanın devam ettiğini ve gerekli bilgilendirmenin yapılacağını bildirdi (*The Casper Daily Tribune*, 12 July 1918). Osmanlılardan tatmin edici bir cevap gelmeyince Barton kamuoyunu ikna etme meselesini şansa bırakmak istemedi. 1918 Ağustos'unda on eyaleti kapsayan bir seyahat düzenledi. Seyahatinin sonundan ülkenin batı kısmını ikna edebildiğine inanıyordu. Bu esnada özellikle Ermenilerin muhalefetiyle karşılaşmıştı. Ermeniler, misyonerleri Türkiye'nin toprak bütünlüğünü savunmakla itham etmişlerdi. Bu sebeple Barton'dan savaş sonrası Türkiye'nin durumu ile ilgili düşüncelerini açıklamasını istemişlerdi. Aslında Barton'nın Türkler konusundaki düşünceleri Ermenilerin fikirleriyle uyuşmaktaydı. O Türklerin, bundan sonra Ermenilerin ve Rumların yaşadıkları yerleri yönetmemesi ve sınırlarının Suriye'ye ulaşmaması gerektiğine inanıyordu. Ancak Türkiye'de istenmeyen adam ilan edilmek endişesiyle düşüncelerini açıklamamıştı (Moranian, 1994, 250-252).

Neticede tüm tartışmalara rağmen ABD Osmanlı Devleti'ne savaş ilan etmeden Birinci Dünya savaşı sona erdi. Yani savaş yanlısı Ermeni lobisi ile savaş karşıtı misyoner lobisi arasındaki mücadeleyi misyonerler kazanmıştı. Mondros Mütareke'sinden kısa bir süre sonra Barton, misyoner çalışmaları sayesinde ABD'nin Türkiye'ye en yakın devlet olduğunu belirtti. Ona göre artık Yakın Doğu'nun yeniden düzenlenmesi için ABD'nin daha aktif bir politika izlemesi gerekiyordu ve eğer bağımsız bir Ermenistan kurulmazsa dünya savaşı boşuna yapılmış olacaktı (*The New York Tribune*, 4 November 1918).

Sonuç

ABD kamuoyu Birinci Dünya Savaşı'nın başlamasından yıllar önce misyonerlerin başlatmış olduğu Türk karşıtı propaganda sebebiyle Osmanlı Devleti'ne ve Türklere karşı son derece önyargılı yaklaşmaktaydı. Misyonerler savaş yıllarında, özellikle Ermeni tehcirinden sonra, propagandanın dozunu artırarak olumsuz söylemlerine devam etmişler, bu sayede Amerikan halkından milyonlarca dolar bağış toplayabilmişlerdi. Üstelik konu ile ilgili haberlerin genelinde Türklere ön yargı ile yaklaşmış, hakarete varan veya doğrudan hakaret eden yorumlara gazetelerde yer verilmişti. Bu durum özellikle Türk-Amerikan ilişkilerinin kesilmesinden sonra Osmanlı Devleti'ne savaş ilan edilmesini kaçınılmaz olarak gündeme getirmiş ve savaş taraftarlarının her geçen gün sayısının artmasına yol açmıştı.

Misyonerler Osmanlı Devleti'ne savaş ilanı ihtimalinden son derece rahatsız olmuşlardı. Hatta ABD'nin Osmanlı Devleti'yle savaşmasını kendileri açısından bir felaket olarak değerlendirmişlerdi. Onlara göre savaş yaklaşık yüzyıllık emeklerini ve Osmanlı topraklarında kurmuş oldukları müesseselerin tamamını yok edecekti. Dolayısıyla Osmanlı Devleti ile tarafsızlığın sürdürülmesi gerekmektedir. Önlerindeki en büyük engel ise yıllardır sürdürmüş oldukları kendi propagandalarıydı. Yani kendi yarattıkları durumun kurbanı olma ihtimaliyle karşı karşıyaydılar.

Misyonerler savaş yıllarında ABD'nin Osmanlı Devleti'ne yönelik dış politikasını etkileyebilecek kabiliyettedirler. Bu durumun iki önemli sebebi bulunmaktaydı. Her şeyden önce dönemin ABD yönetimiyle kuvvetli ilişki ağına sahiptiler. Özellikle Cleveland Dodge aracılığıyla Başkan Wilson'ı etkileyebiliyorlardı. İkinci avantajları ise Osmanlı coğrafyasındaki mensupları ve taraftarları sayesinde bölgeden doğrudan bilgi alma imkânıydı. Türk-Amerikan ilişkileri kesildikten sonra misyonerler ABD'nin gayri resmi diplomatları olarak kabul görmekteydiler. Bu durumun farkında olan Osmanlı yöneticileri de onları muhasım devlet vatandaşları olarak görmemişler hatta çoğu zaman misyonerlere kolaylık göstermişlerdi. Osmanlı yönetiminin kendilerine karşı olumlu yaklaşımı ABD ile olan iletişimlerini kolaylaştırmıştı. James Levi Barton'ın savaş yıllarında Yakın Doğu'yu en iyi bilen kişiler arasında gösterilmesi boşuna değildi. Haliyle edindikleri birinci el bilgiler ile ABD yönetimi ve kamuoyunu yönlendirebiliyorlardı.

Savaş ihtimalinin belirmesi misyonerlerin ABD'deki Ermeni toplumu ve Ermeni lobisi ile ilişkilerini de bozmuştu. Bu durum aslında misyonerlerin ne denli pragmatist olduklarını da göstermektedir. Amaçları için yıllardır desteklemiş oldukları Ermenilere karşı pozisyon almışlar, hatta onlarla medya aracılığıyla tartışmaya da girmişlerdi. Doğal olarak ABD'deki savaş tartışmalarının misyoner lobisi ile Ermeni lobisi arasında fikir ayrılıklarına ve mücadeleye dönüştüğü söylenebilir.

Osmanlı Devleti'ne savaş ilanı tartışmaları esnasında tüm kesimlerin Türklere karşı oldukça ön yargılı olduğu görülmektedir. Gerek savaş isteyenler ve gerekse istemeyenler açıklamalarında doğrudan Türklere hakaret etmişlerdi. Gazetelerde yer alan son derece önyargılı haberlerin etkisi o dönemle sınırlı kalmamış olduğu konunun uzmanları tarafından kolaylıkla fark edilmektedir. O dönemin basını tarih araştırmalarında tarafsız kaynaklar olarak kabul gördüğünden hala tarih yazımını dolayısıyla Türk-Amerikan ve Türk-Ermeni ilişkilerini etkilemektedir. Bunların propaganda boyutunu ve taraflı olduğunu bilinçli veya bilinçsiz göz ardı eden araştırmacılar da doğal olarak savaş yıllarında Anadolu'daki gelişmeleri yanlış değerlendirmeye devam etmektedirler.

Kaynakça

Arşiv Kaynakları/Archives Sources

T.C. Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA)

BOA, DH-ŞFR. (Dâhiliye Nezareti Şifre Kalemi), 75/192-a.

BOA, DH-ŞFR. (Dâhiliye Nezareti Şifre Kalemi) 75/192.

American Board of Commissioners for Foreign Missions (ABCFM)

ABCFM, ABC. (American Board of Commissioners), 16. 9. 7. Eastern Turkey Mission, Vol. 25C, No. 275-276.

ABCFM, ABC. (American Board of Commissioners), 16. 9. 3. Western Turkey Mission, Vol. 43, No. 0636.

ABCFM, ABC. (American Board of Commissioners), 16. 9. 7. Eastern Turkey Mission, Vol. 25C, No. 0273.

Araştırma ve İnceleme Eserler

Aftandilian, Gregory. *Armenia Vision Of A Republic The Independence Lobby In America*. Boston: Charles River Books, 1981.

Barton, James L. *Story Of Near East Relief (1915-1930) An Interpretation*. New York: The Macmillan Company, 1930.

Bryson, Thomas A. *Tars Turks and Tankers, The Role of the United States Navy in the Middle East 1800-1979*. London: The Scarecrow Press, 1980.

Budak, Mustafa. "Mondros Mütarekesi'nden Sonra Osmanlı 9. Ordusu'nun Kuzeybatı İnan'ı (Güney Azerbaycan'ı) Tahliyesi". *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi* 51/17 (2001), 603-631.

Can, Bilmez Bülent. *Demiryolundan Petrole Chester Projesi (1908-1923)*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2006.

Chesman, Nelson. *Newspaper Rate Book Including A Catalogue of Newspapers and Periodicals*. New York: Nelson Chesman & Co. Publishers, 1921.

Erhan, Çağrı. *Türk-Amerikan İlişkilerinin Tarihsel Kökenleri*. Ankara: İmge, 2001.

Erol, Mine. *Türkiye'de Amerikan Mandası Meselesi 1919-1920*. Giresun: İleri Basımevi, 1972.

Gencer, Fatih. *Ermeni Soykırım Tezinin Oluşum Sürecinde Amerikan Yakın Doğu Yardım Komitesi*. İstanbul: Alternatif Düşünce Yayınları, 2006.

Grabill, Joseph L. *Missionaries Amid Conflict: Their Influence Upon American Relations With The Near East, 1914-1927*. Bloomington: Indiana University. Ph.D. Thesis, 1964.

Karakoç Ercan- Durak, Gökhan. "Amerikan Basınında Doğu Rumeli Olayları (1878-1888)". *Balkan Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* 9/2 (Aralık 2020), 401-421.

Kieser H.L. *İskalanmış Barış Doğu Vilayetleri'nde Misyonerlik, Etnik Kimlik ve Devlet 1839-1938*. çev. Atilla Dirim. İstanbul: İletişim Yayınları, 2005.

Kissinger, Henry. *Diplomasi*. çev. İbrahim H. Kurt. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2000.

Malkasian, Mark. "The Disintegration of The Armenian Cause In The United States, 1918, 1927". *International Journal of Middle East Studies* 16 (1984), 349-365.

McCarty, Justin. (2001). "Birinci Dünya Savaşı'nda İngiliz propagandası ve Bryce raporu". *Osmanlı'dan Günümüze Ermeni Sorunu*. Ed. H. C. Güzel. 21-37. Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, 2001.

Morianian, Suzanne Elizabeth. *The American Missionaries and The Armenian Question: 1920-1927*. Madison: The University of Wisconsin. Ph.D. Thesis, 1994.

Okur, Mehmet-Abdullah, Berk. "Amerikan Basınında Pontus Rum Propagandası (1914-1921)". *Karadeniz Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* 7/12 (2021), 141-157.

Öğreten, Ceyhan. "Amerikan Basınında Türk Millî Mücadelesi: 19 Mayıs 1919-23 Nisan 1920". *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi* 18/35 (Bahar 2022), 165-204.

Özsoy, Osman. "Türk-Amerikan İlişkilerinin İlk Dönemi ve Amerika'daki İlk Tanıtım Faaliyetleri". *Türk Dünyası Araştırmaları* 114 (Haziran 1998), 193-200.

Selvi, Haluk. "Amerika Birleşik Devletleri'nde Ermeni Faaliyetleri (1892-1896)", *Ermeni Araştırmaları I. Türkiye Kongresi Bildirileri, III*, Ankara: ASAM-Ermeni Araştırmaları Enstitüsü Yayınları, 2003.

Shaw, S. J. - Shaw, E. K. *Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye II*. İstanbul: E Yayınları 2000.

Stil, William N. *American Sea Power in the Old World, The United States Navy in European and Near Eastern Waters 1865-1917*, London: Greenwood Press, 1980.

Şafak, Nurdan. *Osmanlı Amerikan İlişkileri*. İstanbul: OSAY, 2003.

Şimşir, Bilal N. "Türk-Amerikan ilişkilerinin yeniden kurulması ve Ahmet Muhtar Bey'in Vaşington Büyükelçiliği (1920-1927)". *Belleten*

XLI/162, (1997), 277-356.

Gazeteler

El Paso Herald.

The Abilene Weekly Reflector.

The Albuquerque Morning Journal.

The Alexandria Gazette.

The Americus Times.

The Anchorage Weekly Times.

The Arizona Republican.

The Askov American.

The Atlanta Semi-Weekly Journal.

The Baraboo Weekly News.

The Birmingham Age-Herald.

The Bisbee Daily Review.

The Bismarck Tribune.

The Bridgeport Times.

The Brownsville Herald.

The Carroll County Democrat,.

The Carson City Daily Appeal.

The Casper Daily Tribune.

The Chattanooga News.

The Daily Capital Journal.

The Daily Star Mirror.

The Eagle River Review.

The Evening Capital News.

The Evening Public Ledger.

The Evening Star.

The Evening Times.

The Fargo Forum.

The Grand Forks Daily Herald.

The Harrisburg Telegraph.

The New Britain Herald.

The New York Times.

The New York Tribune.

The Norwich Bulletin.

The Oklahoma City Times.

The Omaha Daily Bee.

The Richmond Times.

The Semi-Weekly Tribune.

The Sun.

The Sunday Star.

The Washington Herald.

The Washington Times.

EK

Bu çalışmada referans gösterilen gazetelerin eğilimleri, tirajları ve basıldığı yerlerle ilgili bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (Chesman, 1921):

Gazete Adı	Eğilimi	Tiraj	Yayınlandığı Eyalet
The Albuquerque Morning Journal	Cumhuriyetçi	7.219	New Mexico
The Arizona Republican	Cumhuriyetçi	13.008	Arizona
The Atlanta Semi-Weekly Journal	Demokrat	56.892	Georgia
The Birmingham Age Herald	Demokrat	25.755	Alabama
The Bisbee Daily Review	Demokrat	10.000	Arizona
The Bismarck Tribune	Cumhuriyetçi	3.779	North Dakota
The Bridgeport Times	Demokrat	12.716	Connecticut
The Chattanooga News	Demokrat	19.503	Tennessee
The Daily Capital Journal	Bağımsız	5.061	Oregon
The El Paso Herald	Bağımsız	26.225	Texas
The Evening Public Ledger	Bağımsız	240.000	Pennsylvania
The Evening Star	Bağımsız	61.604	Washington
The Fargo Forum	Cumhuriyetçi	12.496	North Dakota
The Grand Forks Daily Herald	Cumhuriyetçi	15.896	North Dakota
The Harrisburg Telegraph	Cumhuriyetçi	31.169	Pennsylvania
The New Britain Herald	Bağımsız	6.782	Connecticut
The New York Times	Bağımsız	327.275	New York
The New York Tribune	Cumhuriyetçi	125919	New York
The Norwich Bulletin	Cumhuriyetçi	10.382	Connecticut
The Oklahoma City Times	Bağımsız	53.118	Oklahoma
The Omaha Daily Bee	Bağımsız	62.109	Nebraska
The Richmond Times	Demokrat	22.063	Virginia
The Semi-Weekly Tribune	Demokrat	11.193	Montana
The Sun	Cumhuriyetçi	205.565	New York
The Sunday Star	Bağımsız	219.177	Missouri
The Washington Herald	Cumhuriyetçi	11.126	Washington
The Washington Times	Bağımsız	55.998	Washington

Extended Abstract

The aim of this article is to reveal the reasons why the endless debates take place about the declaration of war on the Ottoman Empire in the American press during the First World War. In addition, it will be explained which groups supporters and opponents of the war are, and how they defend their ideas. Moreover, it will be evaluated how the discussions in the media affect the Turkish image in America.

This study employs a document analysis technique. In line with this approach, the selected source is the American press that was published between 1917-1918. The news and columns about the subject were determined. So, the arguments of the opponents and supporters of the war were defined, and how they criticized each other was explained.

During the First World War, relations between the Ottoman Empire and the United States became a frequent topic in the American press. Despite the fact that the two nations did not directly engage in combat, nor did the Ottoman Empire pose a threat to U.S. interests, numerous opinions in favor of declaring war on the Ottomans surfaced in the newspapers. Anti-Turkish propaganda activities and debates about declaring war on the Ottoman Empire were consistently covered by influential newspapers of the time, such as *The Sun*, *The Evening Star*, *The New York Tribune*, *The New York Times*, *The Washington Herald*, and *The Washington Times*. Additionally, newspapers with smaller circulation, published in less populous areas, such as *The Norwich Bulletin*, *The Fargo Forum*, and *The Chattanooga News*, also featured negative news about the Turks. These smaller newspapers generally summarized or reprinted entire articles from major newspapers. Their significance lies not in the originality of their content but in their role in disseminating anti-Turkish propaganda to remote areas of America. During the war years, especially after the deportation of the Armenians, missionaries spread anti-Turkish propaganda to aid the Armenians. They continuously informed the press that most Armenians had been killed, and the remaining were on the verge of starvation. This narrative enabled them to collect substantial donations from the public for their relief efforts. According to the findings obtained from the study, The US public was already prejudiced against the Ottoman Empire due to the anti-Turkish propaganda carried out by the missionaries years before the First World War. During the war years, the missionaries continued their propaganda activities to help the Armenians. This situation led to an increase in the number of people who wanted to declare war on the Ottoman Empire, especially after the breaking off of formal relations.

The missionaries considered the possibility of declaring war on the Ottoman Empire as a significant risk for themselves. For that reason, they made an effort to maintain the neutrality between the US and the Ottoman Empire. After the anti-Turk propaganda activities, many Americans comprehend the war with Turkey as a chance to rid the world of the rule of the “terrible Turk.” Ironically, the missionaries were in danger of becoming victims of their own relief propaganda success. Missionaries succeeded in influencing the American government because of their strong relations with the US administration, especially with President Wilson, and because they had the opportunity to receive direct information from the Ottoman territories. They used these opportunities to ensure neutrality whenever the declaration of war on the Ottoman Empire was added to the US’s agenda.

After their efforts to maintain the policy of neutrality, the relations of the missionaries with the Armenian community and the Armenian lobby got worse. Armenians accused the missionaries of being pro-Turkish and protecting the territorial integrity of the Ottoman Empire. This situation caused sharp differences of opinion between the missionary lobby and the Armenian lobby, and the struggle between them intensified. However, the missionaries always got the support of the Wilson administration through their ability to influence public opinion and the American government.

In the debates regarding the declaration of war against the Ottoman Empire, both sides did not hesitate to insult the Turks. In almost all of the news, discussions continued with concepts such as “terrible Turk”, murderous Turk, “uncivilized Turk”, “Turk destroys civilization”, “Turk should be expelled from Europe”, “Turk should never have an administration”.

The effect of the newspaper discussions was not limited to that period. Negative thoughts about Turks remained in the collective memory of the American people. In addition, newspapers, which are used as a historical source, still affect Turkish-Armenian historiography. However, it is a fact that most researchers continue to misinterpret Turkish-Armenian relations by ignoring that the evaluations in the newspapers are biased and products of anti-Turkish propaganda.